

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Quartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Donationibus inter Virum & Vxorem, & de dote post diuortium
restituenda. Tit. XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](#)

De Donation.inter Virum, &c. Tit. XX. 607

Pontifex significare neminem ex ea Ecclesia fuisse
eatenus conuersum, est enim illud falsum, & contra
manifesta texta verba in principio, conuersorum, sed illud
deum vult Pontifex quod qui vñque ad illud tempus
post conversionem sic contraxerant vtantur Matrimo-
nio per dispensationem, qui vero deinceps contra-
xerint post conversionem, careant dispensatione illa,
& ideo præcipit Episcopo, vt illis deinceps tale Ma-
trimonium interdicat, quo pacto text. hic veram con-
tinet dispensationem, & intelligitur à Paris. in effectu
conf. 68. n. 5. t. lib. 4. quamvis ab eo recedat Cou. vbi
supra non percipiunt ultima verba textus.

Iuxta legem Moysäcam. Ergo Inde non vtuntur
nostris legibus, de quo vide Tiraq. de iure primog. q. 66.
n. 22. C. 25.

De Donationibus inter Virum & Vxo- rem, & de dose post diuortium restituenda.

Tit. XX.

VPER hanc rubr. scripserunt Zabarel.
Ioan. Andr. Anch. Butr. Panorm. Prae-
pos. Alex. de Neuo. Palat. Durand. in bren-
uiario aureo iuris Canon. fol. 131. & in spe-
culo iuris, sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ran-
chin. in continuat. tit. Decret. Ioan. de Londris in bren-
uiario sanctorum Canon. fol. 178. Petr. de Rauenna in com-
pend. iuris Canon. Martin. Mefhart in epitome Decretal.
fol. 168. Dan. Venet. in analysi methodica iuris Pontif. &
pag. 583. Goffr. & Hofst. in sum. buiuu tit. Alex. Cassian. &
Anastol. Germon. in parvulis ad quinque libros Decret.
 nouissime Ioan. Honor. lib. 4. summa in Decret. Barthol.
Carthag. in expost. tit. iuris Canon. omnes sub hoc tit.

De Materi huius tit. vide apud Lufitanos Ordin.
Regiam lib. 4. tit. 65. vbi parens mens, & apud Castel-
lanos l. 4. cum seqq. tit. 11. p. 4. vbi Gregor. & l. 9. tit. 9.
lib. 1. nece recip. vbi Azened. Scipion. Gentil. in speciali
tract. de donat. inter vir. & vxor. Duen. reg. 2. 2. Kircho.
Soar. Bellacom. & alios tom. 1. commun. opinion. tit. 10.
lib. 5. pag. 733. Ant. Gom. var. tom. 2. c. 4. à n. 23. Aloys.
Ricc. in collect. decisi. p. 4. collect. 799. Cenal. com. contra
commun. q. 12. Card. Mantic. de tacitis. & ambig. comment.
com. 2. lib. 2. Franc. Molin. de iuri mpt. lib. 3. q. 1. Molin.
de inst. tract. 2. disp. 2. 86. cum seqq. Leff. eod. tract. lib. 2.
c. 18. dub. 12. Sanch. de Matrim. lib. 6. Valer. Reginald. in
praxi fori paent. lib. 25. n. 158. Azor. inst. moral. p. 3.
lib. 11. de donat. c. 10. de donat. inter vir. & vxor. Rebell.
de oblig. inst. p. 2. lib. 1. q. 8. n. 44. cum seqq. & lib. 1. q. 13.

S V M M A R I V M.

- 2 Matrimonio ex causa licita separato dos est vxori
restituenda, & n. 2.
- 3 Matrimonio ex causa licita separato in Regno Por-
tugallie debent omnia bona diuidi inter virum, &
vxorem pro dimidia parte.
- 4 Obicitur contra text. conclusionem.
- 5 Dos restituenda est uxori, ubi fit separatio culpa ma-
riti, non vero sua ipsius.
- 6 Dos ut per maritum restituatur vxori, necessarium
est, quod mulier per sententiam iudicis Ecclesias-
tici ab eo fuerit separata.

- 7 Intelleximus quem prestat gloss. i. ad hunc textum, an
si verus, ostenditur.
- 8 Maritus habet præilegium ut si condemnetur ad re-
stituendam dotem vxori, teneatur solum quatenus
facere potest.
- 9 Verba quod maritus non conueniatur ultra quam
facere possit, quid significant, ostenditur.
- 10 Præilegium, quod maritus non teneatur ultra quam
facere potest, ab eo remunari non potest.

C A P. Mulieres. I.

Matrimonio ex causa licita separato dos est vxo-
ri restituenda. Colligunt ex Ordin. Abb. an. iq.
Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hofst. Butr. Anch.
Panorm. Praepos. Alex. de Neuo. Canis. Cujac. Viu. in
ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 121. Alagona in compend.
iuris Canon. pag. 601. remissiæ Ximen. in concord. p. 2.
refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 21.
de doce post diuort. restituenda c. 1. & est post Concil.
Lateran. sub Alex. III. p. 50. c. 46.

Hanc eandem concil. ex hoc text. desumunt Segur.
in repet. onam ex familia, §. 5 fundum. n. 39. ff. de legat. 2.
Palat. in repet. rubr. buiuu tit. §. 54. num. 10. Courar. de
fponsal. p. 2. c. 6. §. 8. num. 26. Gutier. canon. lib. 1. c. 24.
num. 1. 4. & de iuram confirm. part. 1. cap. 1. n. 6. 1. D. Bar-
bos. in rubr. soluto matrim. p. 2. n. 39. cum seq. Unde data
culpa in marito superueniente morte vxoris, neque
dos, neque doce lucrum eidem coniugi competere
potest. Roland. conf. 50. n. 4. vol. 1. Alex. in l. si cum dotem
§. fin autem. n. 10. ff. soluto matr. Socin. iun. conf. 2. 7. in
fin. lib. 1. Roland. de lucro dotis q. 63. n. 8. co enim ipso
quod dos est restituenda ob dissolutionem Matrimo-
niij post separationem thorii, omnia accessoria in con-
sequentiā, & dependentiā à prima causa subsistere
non possunt. Alexand. de Neuo conf. 18. in 2. dub. Dec-
ret. 5. num. 5. 1. lib. 1. Seraphin. decisi. 1308. n. 2. Rot. in
Auximana dotis 17. Junij 1619. coram R. P. D. meo Pi-
roniano.

De iure vero nostri Regni Lusitanæ vbi de con-
suetudine celebratur contrauctus Matrimonij per char-
tam medietatis, iuxta Ordin. Regiam lib. 4. tit. 46. in
principio separato ex causa licita quia ad thorum an-
choritate Ecclesiæ pro dimidia parte diuidi debent omnia
bona, ita ut dimidia remaneat penes unum, altera vero
dimidia retineat sibi alter, quia ratione mutua societatis
que tacite inter coniuges videatur contracta in
illo Regno, prædicta pars bonorum diuertient est ac-
quisita, quam per diuortium etiam sua culpa factum
non amittit, quia ex causa veluti onerosa ad eum per-
tinet, ita post Palat. in repet. rubr. buiuu tit. §. 54. n. 10.
tradit D. Barbosa d. p. 2. rubr. n. 48. & 61. faciunt que ad
hoc propositum reloluunt. Conart. de sponsalib. p. 2. c. 1.
n. 8. ad finem. Pinel. in l. 2. C. de bonis mat. p. 1. n. 37. Gu-
tier. canon. lib. 1. c. 24. n. 1. 4. Matiens. l. 5. gloss. 9. n. 1. tit. 9.
lib. 5. non recip.

Verum contra principalem textus conclusionem 4
obiicitur ab aliquibus quod vbiunque Matrimonium
ex causa adulterij separatur, sit separatio ex causa lici-
ta, cum licet posse coniux propter adulterium adul-
terum coningem à sua cohabitatio dimittere, iuxta
text. in cap. dixit Dominus 32. q. 1. cap. Apostolus 32. q. 7.
cum similibus, & tamen Matrimonio ex causa adulterij
separato non est dos restituenda vxori, cap. plerumque,
infra hoc tit.

Quare facienda est differentia inter casum in quo
contingit separatio culpa vxoris, & inter casum in quo
contingit culpa mariti, ita ut in illo, in quo pro-
pter culpam mariti fuerit Matrimonium iudicio Ec-
clesiæ

608 Collectanea Doct. in lib. IV. Decretal.

- clesiae quoad thorum, & matutam cohabitationem separatum, sit vxori tota dos restituenda, quae est causus de quo loquitur text. *in presenti*; in alio ve. o. vbi separatio sit culpa ipsius vxoris, veluti ob a luterium ab ea commissum, in quibus terminis loquitur d. cap. plerunque tunc restituto dotis ei facienda non est, & ita illa iura intelligunt, & conciliant Ripa *d.l. n.3* & *Vincent. de Franch. p.2. decis. 244. n.3*. Palat. vbi proxime, D. Barbosa *d.p.2 rubr. n.39. & seq. & in l. maritum 13. n.43 ff. soluto matrimonii*. Nam vbi Matrimonium culpa vxoris auctoritate Ecclesiae fuerit separatum nec dotem, nec alimenta durante causa diuortij maritus vxori restituere, aut præstare tenetur, Roland. *conf. §. n.6. lib. 1. Garc. de expensis cap. 13. num. 56*. D. Barbosa *d.p.2 rubr. num. 47. & in l. si ab hostibus*; §. fin. *num. 38 ff. soluto matrimonii*. Si tamen neque vir nec vxoris culpa diuortium contingit, & factum est ad tempus, vxori dos non est restituenda, nec procedit deciso huius text. *uxta ea quæ tradunt Perez 1.4. tit. 4. lib. 5. Ordin. Lara in l. si quis à liberis*, §. *si quis ex his num. 37. ff. de liberis agnosc. li. verò in p. rpetuum factum est, videntur tacitum pactum coniuges inire, ut quilibet eorum alteri restituat, quod ab eo accepit, ut per Segura in d. §. sed si fundam., n.38. D. Barbosa d. p.2 rubr. n.56.*
- 6 Separata.] Notatur ad hoc quod ut dos per matrimonium restitutio vxori, necessarium est quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata, vt per Nouell. *de dote special. 11. n.7*. D. Barbosa *d.p.2 rubr. n.41. & seq.*
- 7 In gloss. Hæc glossa asserit text. *in presenti* esse intelligendum de Matrimonio putativo, quod detecto impedimento irritum indicatur, vt per Abb. *hic n.4. Couat. de sponsal. p.2. c.6. §.8. n.26. Camp. de dote 3. part. 9.2.8. Tiraq. l. vili. comm. gloss. 8. n.260. Valde. in addit. ad Xuar. ad l.1. tit. de las ganancias, lib. 3. fori n.9. pag. 12*. Qui quidem intellectus licet in se verus sit, non convenit literæ eius text. cum ipsius generalitatem restringat, vt patet ex verbis ibi, *quilibet infra causa*, & ibi, *proprius viris*, quæ verba non de putativis viris, qui proprii viti non sunt, sed de veris coniugib[us] sunt intelligenda.
- 8 In gloss. *Total. 2. ibi, alias in quantum facere potest.* Notatur ad hoc quod maritus habet priuilegium, ut si condemnetur ad restituendam dotem vxori, non debet in solidum in eius bonis fieri executio, sed solum quatenus facere potest, quod aperte probant text. *in l. maritum 13. ff. soluto matrimonii. patronus 17.1. non tantum 20. ff. de re indic. cum similibus, resoluunt Camp. de dote p.3. q. 238. cum seq. D. Barbosa in d. l. maritum.*
- 9 Molin. *de iustit. tract. 2. disp. 442. n.5.* Quid autem significant ea verba, *quod maritus non conveniatur ultra quam facere potest*, vide D. Barbosa *d.l. maritum. n.5. cum seqq. & n.100. Molin. d. tract. 2. disp. 415. n.3. cum seqq. & n.8. cum seqq.*
- 10 In ead. gloss. ibi, *et si maritus*, &c. Notatur ad hoc quod huiusmodi priuilegium non potest à marito renuntiari, cum enim sit inducendum ob illam eximiā reuerentiam, que maritus debetur, esset prædicta renuntiatio contra bonos mores, vt ait text. *in l. alia*, §. *eleganter. ff. soluto matrimonii. vbi latè D. Barbosa in n.1. Cou. in cap. quamvis. p.2. in princ. n.8. Gom. tom. 2. var. c. 1. n.53. Lara in l. si quis à liberis*, §. *sed si filius. n.9. 4 ff. de liberis agnosc.*

S V M M A R I V M.

- 1 Matrimonio soluto cogitur vir dotem restituere, & bona dividere, quæ communiter eis obuenientur.

- 2 Matrimonio soluto ultra dotem est restituenda nisi dimidia pars bonorum, quæ constante Matrimonio fuerint acquista.
- 3 Societas vera, & propria, an sit contrata de iure communii inter virum, & uxorem, quæstio dubia.
- 4 Partem affirmatiuam, ac proinde inter coniuges attenta iure communii lucra, constante Matrimonio acquisita esse communicanda, qui Doctores tenentur.
- 5 Pars negativa verior, & receptio.
- 6 Contraria pars affirmativa respondetur.
- 7 Societas vera, & propria non contrahitur inter coniuges, etiam vbi adeo consuetudo, seu statutum, ut inter coniuges simpliciter contrahentes bona omnia communicentur.
- 8 Reuntiare possunt contrahentes Matrimonio communicationi etiam inducta, & statutis legitimis, seu statutis eam inducere possunt.
- 9 Coniuges putatim communicant bona inter se virginis statutis huiusmodi communicationem permitteant.
- 10 Præclaram tempore contrata Matrimonio, quod nolit non teneat solvere debita mariti, etiam contrata a constante Matrimonio, valida est.

C A P. Significavit. II.

Vrbani. III.

COniages quando ex licta causa sole ministrat, & censuris, nisi aliquis obstat, restituere dotem, & partem rerum communium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Colleb. Zbar. Ioan. Andr. Holt. Buter. Anchar. Panorm. Propol. Alex. de Neu. Canil. Cnjac. Viuian. in ratione lib. 4. iuris Patis. pag. 122. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 120. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutatur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 2. 1. c. 3.

Collige ex text. soluto Matrimonio ultra dotem: esse mulieri restituendam dimidię partem bonorum, quæ constante Matrimonio fuerint acquista; idque ratione tacita societas inducta inter coniuges, per quam omnia lucra ea tempore acquista inter eos generaliter communicantur, de quo vide Palat. in rep. rubr. huius tit. §. 61. in princ. Montal. l. 1. tit. 3. lib. 3. fin. Cassan. in confut. Burgun. rubr. 4. §. 2. n. 5. Mod. in rubr. ff. pro socio. in fin. Cou. de sponsal. p. 1. c. 1. n. 5. & lib. 3. var. c. 19. n. 2. Gom. l. 50. Taurin. 69. Spin. in speciale. stat. gloss. 18. n. 4. in fin. & n. 5. Garc. de coniugal. questu. n. 30. Gam. Lufit. decis. 314. n. 2. & 5. Valde. decis. 103. n. 1. & 2. de partitione c. 5. n. 4. Cabed. Lufit. decis. 150. n. 4. p. 1.

Quæstio est maximè controversia vtrum attendo iure communii inter virum, & uxorem sit contrata vera, & propria societas, per quam lucra constante Matrimonio quæsita est, ad inimicem inter eos communicantur: in qua quæstione pro affirmativa parte facit text. *in presenti*, deinde text. *in cap. cum societas 17. q. 2.* quorum iurium auctoritate hanc partem, immo inter coniuges attento iure communii lucra constante Matrimonio quæsita esse communicanda, & dari inter eoldem contractum societas, tenent Palat. d. §. 5. in princ. & §. 65. n. 1. 2. Cassan. d. §. 1. n. 1. Ludou. Gomez in §. actiones, n. 12. Institut. de actio. Didac. Seg. in malib. parvo de bonis lucrandi constante Matrimonio n. 27. 3. in Lvniam ex familia, & sed si fundam., n. 24. ff. de leg. 2. Gam. d. decis. 314. n. 4. & alij citari sup. in principali text. conclusione.

Verum contra sententia verior est, & receptio, quæ docet non dari vera nec propriam societatem, attemp-

De Donation. inter Virum, &c. Tit. XX. 609

attento iure communi tam Canonico, quam Civili inter coniuges, nec bona, seu lucra constante Matrimonio quæsita inter eos communicari, quia nullibi in terminis iuris communis huiusmodi communica-
tio bonorum in vim societatis inducta reperitur inter coninges: quare ita tenent Duaren. in rubr. solut.
matrim.tit. de nupt. Conar.d.c. 7.8.1. n. 5. & lib. 3. variar.
t. 19. n. 3. Tell.l. 16. Tauri. n. 12. & Pirrh. in consuetud.
Aurelian. de societ. inter vir. & uxor. c. 1. n. 1. Pech. in
tract. de testam. coning. lib. 2. c. 1. n. 1. & 2. Matiens. l. 2.
gloss. 1. num. 7. lib. 6. noua recip. Gutier. præf. lib. 2.
q. 1. 18. n. 5. & 6. Ioan. Garc. de expen. cap. 1. 3. n. 14. &
tract. de coningali aequitatu. n. 30. & seq. Valasc. d. cap. 5.
n. 4. cum seqq. & consult. 103. à princ. D. Barbo. p. 2. rubr.
ff. solut. matrim. n. 47. ad finem, & in l. 1. p. 1. n. 33. & seq.
& p. 4. n. 99. cum seqq. & in diuinit. §. ob donationes.
n. 1. ff. eod. latè & eleganter Franc. Molin. de ruit. nupt.
lib. 3. q. 65. noue Ioan. Frideric. Solis in tract. de bonis
constante matrim. acquisit. q. 8.

⁶ Qua sententia retenta non obstat text. in præsentis,
dnn iubet fieri diuisionem eorum, quæ constante
Matrimonio sunt acquisita, quia omisla responsione
illorum, qui dicunt text. procedere de consuetudine
illis loci, omisla etiam aliorum responsione, quod
scilicet societas expresse contracta fuerat per coniuges,
quod ex illo nullo modo colligitur, planius in-
telligitur, vt procedat in bonis, que coninges com-
muniter obuenient, vel quia constante Matrimonio
marito, & vxori fuerint donata, aut alio modo re-
lieta, seu quia ex virtusque pecunia virtusque nomine
empta sunt; qui intellectus litera text. plurimum
convenit, non enim dicit dari hic societatem, &
actionem pro socio competere, sed iubet diuisionem
bonorum fieri, que etiam absque societate per com-
petentem actionem in rebus communibus iure con-
ceditur, iuxta l. v. sit. ff. pro socio, §. item, si inter. Infit.
de oblig. que ex quasi contrah. quem intellectum se-
quuntur gloss. vlt. in præsenti, & Abb. n. 3. Conar. Ioan.
Garc. D. Barbo. & Valasc. dictis locis. Minus obstat text.
in d. cap. cum societas, & alijs similes, in quibus coniuges
socij appellantur, quia non intelliguntur de societate
communicativa bonorum, prout sunt civiles societas,
sed de communicatione, & consortio omnis vita,
& de communicatione diuini, & humani iuris, vt
façit explicit Irisconsult. in l. 1. ff. de ruit. nuptiarum,
& de hac communicatione intelligitur illud Genes.
mulier quam dedisti mibi sociam, &c.

⁷ Ampliabis, vt nec etiam stante lege, vel consuetu-
dine secundum quæ inter coninges simpliciter Ma-
trimoniū contrahentes bona omnia communican-
t, prout in regno Portugalliae iuxta Ordinat. Regiam.
lib. 4. tit. 46. adhuc enim inter coninges vera, & pro-
pria societas non contrahitur, vt tenent Garc. &
D. Barbo. locis citatis. D. Marta in votis nouissimarum
decis. voto 53. n. 14. Et infuper sunt huiusmodi leges
municipales, aut statuta iuri communis correctoria,
ac per consequens strictè intelligenda, vt docent
Burg. de Pace q. 8. n. 24. Gutier. d. q. 118. num. 6. ad fin.
Matiens. d. gloss. 1. n. 77. Franc. Molin. d. q. 66. num. 13. &c.
⁸ Stantibus huiusmodi legibus, seu statutis possunt coni-
ges declarare, ne hinc communicationi sit locus,
imo & inducæ renunciare, vt tenent Perez. tit. 4.
lib. 5. Ordinam. pag. 169. Mench. usufreq. lib. 1. cap. 1. 3.
n. 6. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo sua facilitate,
n. 7. D. Barbo. in l. si constante, in princ. n. 13. & in l. si
ab hostib. §. finnum. 59. ff. sol. matrim. Rebell. de oblig.
infit. part. 2. lib. 6. q. 1. num. 4. Gam. decis. 166. n. 4. Burg.
de Pace q. 9. n. 9. Pinel. in l. 1. p. 1. n. 5. C. de bonis mater.
Franc. Molin. d. q. 65. n. 17.

⁹ Quem loco viri tenebas.] Notatur ad hoc quod stan-

te consuetudinē pacto, seu lege, per quam non solèt
lucra constante Matrimonio quæsita, sed reliqua bona
inter coniuges communicantur, & soluto matrimo-
nio æqualiter dividuntur, idem etiam obfernandum
est inter coniuges putatios, ita ut omnia circa veros
coniuges statuta locum habeant in putatios, ita Palat.
in rep. rubr. huius tit. §. 16. n. 2. Gom. l. 53. Tauri. n. 37.
vers. extende secundò ad fin. & n. 77. Cou. de fonsal. p. 2.
c. 7. §. 1. num. 7. Titaq. post leges coniub. gloss. 8. num. 270.
Matiens. l. 2. gloss. 1. a. n. 4. tit. 9. lib. 5. noua recip. D. Bar-
bos. in d. §. fin. n. 1. 2. ver. ex qua infertur, & n. 13. Azened.
d. l. 2. n. 4. Ioan. Garc. de coningali aequitatu. num. 159.
Ioan. Frider. Solis d. tract. q. 19. Stephan. Gratian. discep.
forens. c. 12. o. n. 7. 6. cum seqq. Rebell. de obligat. in fit. p. 2.
lib. 6. q. 1. n. 19. latè Francic. Molin. d. lib. 3. quæst. 66. à
princ. vbi n. 9. hoc verum intelligit quando coniuges
contraxerunt in facie Ecclesie, & hodierno iure cum
solemnitatibus requisitis à sacro Concil. Trid. sess. 24.
de reform. marim. c. 1.

In gloss. Non est. Notatur ad hoc, quod valet pactum ¹⁰
tempore contracti Matrimonij quod mulier non te-
neatur soluere debita mariti etiam contracta constante
Matrimonio, vt per Matiens. d. l. 2. gloss. 1. n. 58. Perez
tit. 4. lib. 5. Ordin. pag. 169. D. Barbo. in l. 1. ff. soluto ma-
trim. p. 3. num. 62. vbi addit procedere etiam quamvis
constante Matrimonio huiusmodi pactum celebretur,
& citat Boër. decis. 2. 4. 4. n. 2.

S V M M A R I V M .

- 1 Delegatus ad causam Matrimonij, si ferat senten-
tiam diuinit. super restituzione dotis, potest pro-
nuntiare, & n. 2.
- 3 Intellectus ad hunc text. prestatur.
- 4 Condicio ob causam, vel sine causa datur pro dose
putatius repetenda.
- 5 Maritus putatius non habet dilationem ad solu-
tionem dotis putatius.

C A P. De prudentia. III.

Clem. III.

I Vdex delegatus si ob impedimentum dirimens ferat
sententiam pro diuinitio, debet etiam sententiae
pro tota dose restituenda secundum ius Canonicum,
quia qui cognoscit de principali, debet cognoscere
de accessorio, & incidenti. Colligunt ex Ordin. Abb.
antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Holtiens. Butr.
Anchar. Panorm. Præpos. Alexand. de Neu. Canis.
Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Ponif. pag. 123.
Alagona in compend. iuris Canon. pag. 602. remissiuē
Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutab. ab Ant. August.
collect. 2. Decretal. tit. de dose post diuinitum restituend.
cap. 1.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt
Hippol. sing. 58. 9. Manc. lib. 1. dialog. 4. 2. Gerard. sing. 88.
Anton. Gom. l. 50. Tauri. n. 53. Nouel. de dose, part. 9.
primit. 16. Azeued. l. 10. num. 44. & seq. tit. 1. lib. 4. noue
recop. Molin. de in fit. tract. 2. dif. 4. 3. alt. Molin. de pri-
mog. lib. 2. cap. 1. 5. n. 76. Gntier. præf. lib. 1. q. 4. n. 6. cura
seq. & lib. 3. q. 29. n. 28. Cabed. Lufit. decis. 12. 5. n. 3. p. 1.
Sed videtur est quare index qui cognoscit de validitate
Matrimonij, possit super restitutions dotis pronun-
tiare, contra decisionem text. in cap. causam, que q. sup.
qui filii sint legit. vbi deciditur indicem Ecclesiasticum,
qui virtute rescripti Apost. principaliter de causa le-
gitimitatis cognoscit, teneri relinquere Regi, seu po-
testati

610 Collectanea Doct. in lib. IV. Decretal.

testati sacerdoti iudicium super possessione terrarum, idem probat text. in cap. tuam, sup. de ordine cognit. & iuvat ratio l. 1. C. de ordine iudic.

- 3 Quare communis existimat ideo delegatum ad causam Matrimonij potuisse in praesenti super restituitione doris pronuntiare, quia causa doris etiam principaliter mota est mixti fori, & bene poterat praeveniendo sacerdotalem, de ea cognoscere, & super ea pronuntiare. Ita Innoc. Imol. Abb. &c alij hic, Aufter de protestate Ecclesiae super laicos fallent. 27. Gom. in cap. vlt. num. 22. de indic. in 6. Ripa in l. 1. n. 48. ff. soluto matrimonio. Bald. Nouell. de dots. p. 9. prouileg. 16. Perez l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinam. Soar de Pace in pract. tom. 2. pralud. 2. n. 21. Sed hic intellectus conuinatur ex litera huius text. ibi: *Vos qui de Matrimonio principaliter cognoscitis de dots, qua est causa incidunt, accessoriè cognoscere valueris: ergo Ecclesiasticus index non alia ratione quam incidentia de dote cognovisti, ut melius aduertens glossam, verbo accessoriò, Molin. d. cap. 15. n. 76. Palat. in repet. c. per vestras notab. 2. D. Barbol. in l. 1. p. 1. h. 46. ff. soluto matrimonio, ea scilicet ratione, quia causa doris est aed. coniuncta & connexa Matrimonio, cum illa sine hoc constare non possit. l. 3. ff. de iure dotum, index Ecclesiasticus iudicando Matrimonium non valuisse meritum, & consequenter debet iudicare dotem restituendam, quia necessaria dependentia non reperitur in hereditate, longè minus in restituitione terrarum, de qua in d. cap. causam que, vide latius super intellectum huius text. que diximus de offic. & potest. Epis. p. 3. alleg. 8. 4. n. 30. faciunt que Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 8. n. 15.*

- 4 Amplia locum habere huius text. conclusionem non solum quando plenariè, sed etiam quando summarie proceditur, quia etiam tunc inde Ecclesiasticus de causa principali summarie cognoscens super temporali incidenter moto recte promonstrabitur; cuius contrarium dicendum erit in laico, qui nec incidenter in causis summariali quoad Ecclesiasticis negotia se potest introdurre, ut post Ioan. Andri. resoluti Dec. in c. 2. n. 2. 4. de indic. licet Rip. ibid. n. 1. Menoch. remed. 2. retin. n. 336. & Gutier. lib. 1. canon. c. 34. n. 46. Securè existimet posse laicum iudicem cognoscere de causis Ecclesiasticis incidenter, unde inferunt posse in causa possessoria, quia summaria est, incidenter cognoscere, quod tamen falso puto ex his, quæ tradunt Dec. vbi supra, Conar. practic. c. 33. n. 9. Valaf. c. conf. 9. 3. n. 9.

- In glossa Reperebat, ibi, & sic agit conditio sine causa. Notatur ad hoc, quod pro dote putativa repetenda datur conditio ob causam, vel sine causa, ut per Con. de spons. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 23. Tiraq. de iure mariti, gloss. §. num. 142. & n. 254. resoluti quod actio quæ datur pro dote putativa atque prouilegiata est, atque ea, quæ vere vxori datur, & n. 266. tenet quod maritus putatiuum non habet dilationem ad solutionem doris putativa.

- 6 In ead glossa ibi, *Mobilia usque ad annum. Hac glossa communiter reprobatur secundum Cou. d. §. 8. n. 24.*

S V M M A R I V M .

- 1 Dotem amittit mulier propter adulterium à viro separata, & n. 2.
- 2 Donationem propter nuptias, sen. lucrum doris ex pacto proueniens, amittit mulier propter adulterium.
- 3 Bona parahernalia propter adulterium amittit vxor.
- 4 Doctores referuntur de bonis parahernalibus multa tradentes.
- 5 Dotem perdit propter adulterium etiam vxor putativa.
- 6 Dotis amissionem propter adulterium tacite remississe

censetur vir post illud commissum si sciens cum uxore se reconciliaverit.

- 8 *Reconciliata vxor non dicitur, quia habitat cum viro adultero, & patitur ab illo cognosci, si non habet certitudinem adulterij à viro commissum.*
- 9 Dotem, & donationem propter nuptias recuperata vxor, si maritus commiscerit matrimonium.
- 10 *Vxor potest agere ad separationem thorii & ad restitucionem doris, quando maritus habet concubinum.*
- 11 Dotem perdit vxor propter oculum luxuriosum, ad amplexum inhoneustum.
- 12 *Vxor propter adulterium dotem amittit, non iure, sed per sententiam.*
- 13 Dotem amittit vxor propter adulterium, quando propria voluntate, pura virum timens ab eius dama recesserit.
- 14 Maritus postquam semel adulterum vxorem admisi, & reconciliavit, non potest candem accusare eodem crimen.
- 15 *Reconciliatus coniux, si in adulterium relata est de illo accusari.*
- 16 Dotem, & donationem propter nuptias, propter adulterium commissum amittit mulier, etiam si post latam sententiam super adulterium ipsa probet inseparabilitatem, vel affinitatem.

C A P . Plerumque. IV.

M Vlier quæ causa fornicationis iudicio Ecclesiastice vel propria auctoritate à viro recellit, nec reconciliatur, non potest repetrere dotem, vel dissolutio. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchiar. Panorm. Prop. Alex. de Neno. Canif. Cujac. Cened. collect. 15. Vn. in ration. lib. 4. iuris Pontific. pag. 123. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 62. remissione Caial. in ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referuntur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. sub tit. de dote post diuini. refit. lib. 4. c. 2. Hanc eandem concl. ex hoc text. defluminunt Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 13. & 8. ex n. 1. Vin. tom. 2. common. opin. lib. 9. tit. 7. n. 3. pag. 467. & Bellacomb. m. 5. pag. 470. Poët. decif. 338. ex n. 1. Ioan. Martin. de Olari. in antinom. lit. A. n. 6. 4. Anton. Scap. de iure non scriptu. lib. 1. c. 50. ex n. 13. Tiraq. post leges connub. gloss. §. 128. & 1. 1. communib. n. 44. in fin. vers. sed & hinc sit. Tiraq. at leges connub. gloss. §. 8. n. 23. 8. Gom. l. 8c. Tauri. n. 47. Ch. §. adulterium, n. 12. vers. alia quoque est pena, & n. 1. vers. & scias. Cantera in suis quæst. criminib. lib. sol. c. 4. lib. tit. de adulterio. Costal. in cap. sp. pater. 1. p. verb. legit. n. 4. Menoch. de arbitrio. casu. 287. num. 12. cum seqq. & casu. 419. n. 44. & cons. 314. n. 1. vers. hoc tamen. Palat. in repet. huius rubr. §. 20. in princ. Gam. decif. 124. vbi Flores in addit. & decif. 236. Vincent. de Franc. dag. 18. num. 1. Azued. l. 1. cum seqq. tit. 2. lib. 8. n. 1. resp. Petr. Greg. Syntagma iuris lib. 36. c. 6. n. 1. 4. Snd. de anim. tit. 7. q. 1. 6. n. 20. cum seqq. Molin. de iustit. tom. 4. trit. 3. disp. 9. o. 2. D. Barbol. in l. 2. a. princ. lib. 3. 4. 67. n. 2. luto matrimonii. Francisc. Molin. de iustit. mpt. lib. 3. 4. 67. n. 2. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore clericorum redi. §. 4. n. 7. 1. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 8. num. 1. Valde. cons. 169. Cabed. p. 1. Lusitan. decif. 12. 4. & 125. Fath. in praxi crimin. p. 5. q. 1. 4. 2. n. 1. cum seqq.

Vtrum autem dos vxoris adulterae applicetur marito vbi mulier haberit filios vel primi, vel secundi Matrimonij? vide Conat. d. §. 6. num. 2. argutie etiam Anandan. resp. 2. 4. ex n. 1. Caffan. in confut. Bergud. rubr. 4. §. 6. verbo, & seru temne, num. 25. & rubr. 6. §. 1. ex num. 8. Palat. in repet. huius tit. §. 20. num. 1. ver. intelleg. tamen. Boet. d. decif. 338. n. 5. Baec. de inope debito. c. 1. n. 68.

De Donation. inter Virum, &c. Tit. XX. 611

*6.8. Et quid si talis adultera habeat patrem, an in eius praetdicium maritus lucretur dotem? vide Casian. d. §.6. vers. & sera tenuit, ex num. 20. Boet. d. decis. 338. ex n. 5. Caballini. millesog. 527.

³ Amplia primò huius text. decisionem in donatione propter nuptias, seu lucro dotis ex pacto proueniente, vt per Palat. in repet. huic rubr. §.20.n.1. vers. sic etiam exor. Clar. §. adulterium. num. 12. vers. alia quoque, Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. que profecto, pag. 467. col. 1. D. Barbo. l. 2. in princ. p. 1. n. 5. 4. & 98. vers. item ut ipsa amittat dotem, Sanch. d. lib. 10. disp. 8. num. 2. 1. Perez l. 1. gloss. tres bienes, tit. 1. lib. 5. Ordinam. pag. 21. Surd. de alimentis, tit. 7. q. 16. n. 30.

⁴ Secundò amplia in bonis paraphernalibus, vt per gloss. hic verbo datalium, in fin. & per Cou. de spons. p. 2. c.7. §. 6. n. 2. Anton. Gom. l. 80. Tauri. num. 47. vers. item etiam in positur. Clar. §. adulterium. n. 1. 3. vers. addit. quod, Cott. in memorab. verbo mulier propter adulterium, pag. 594. Surd. d. q. 16. num. 28. Perez l. 2. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 290. Farin. d. q. 142. n. 3. Contraarium tamen tenuit Menoch. de arbitr. casu 418. in addit. n. 5. & conf. 1. n. 72. & conf. 5. n. 2. cum seqq. Cancer. variar. ref. lib. 1. c.9. n. 69. & 78. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 67. n. 5. D. Barbo. in d. l. 2. n. 5. & seq. Sanch. d. disp. 8. n. 10. vbi

5 dicit etiam attento iure Regni Castellæ bona paraphernalia & reliqua vxoris adulteria adiudicari viro. De bonis paraphernalibus multa tradunt, Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 7. n. 48. pag. 724. Menoch. de presumpt. lib. 3. q. 8. Cald. Pereira de extint. enphyteur. cap. 11. num. 15. & 16. Bernard. Graue. ad præl. Camera Imper. lib. 1. concl. 133. & lib. 2. concl. 78.

⁶ Tertiò amplia in vxore putativa, quando scilicet Matrimonium est nullum propter aliquod impedimentum affinitatis, seu consanguinitatis, & tunc, etiam quod Matrimonium non adiit, vxor propter adulterium dotem perdit, & viro applicatur, vt per gloss. hic. Cou. d. c. 7. §. 6. n. 1. Clar. §. adulterium. num. 14. vers. sed quid si aliquis, Lancel. Gallia in consuet. Alex. in gloss. maritus, q. 2. n. 13. Crauet. conf. 205. n. 36. & de antiqu. tempor. p. 4. §. videamus, ex n. 11. Anton. Gom. l. 80. Tauri. n. 48. vers. secundo inferius, Viu. d. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 7. n. 3. vers. sed ipsa conclusio, Gam. decis. 8. 9. Hieron. de Laurent. Auenion. decis. 145. n. 15. Surd. de alimentis, tit. 7. q. 16. n. 22. Farin. d. q. 142. n. 16. D. Barbo. d. l. 2. p. 1. n. 9. 3. cum seqq. remissum Cened. d. collect. 154. n. 4. Quid autem si Matrimonium non teneat an adulteria amitterat dotem? vide Guid. Pap. sing. 56. nota padum, n. 8. Clar. §. adulterium. n. 14. Ant. Gom. l. 80. Tauri. n. 48. Anton. Quesada divers. quest. c. 18. vers. in qua parte.

⁷ Nec reconciliata postea, &c. Notatur ad hoc (sumpto argumento à contrario sensu) quod quando vir post commissum ab uxore adulterium, illud sciens tacuit, vxorem in domo retinuit, cum ea se reconciliaret, & commiscuit, actionem quam habebat ad separationem thori, & dotis amissionem tacite remisit cuncte sententiae, vt per Viu. d. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 8. n. 3. vers. secundo, pag. 467. Surd. de alimentis, tit. 7. q. 16. num. 75. & n. 102. cum seqq. Bajard. ad Clar. §. adulterium, num. 116. Bellet. d. §. 4. n. 8. 2. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 21. Farin. d. q. 142. n. 68. cum seqq. vbi n. 69. ampliat etiam quod reconciliatio fuerit lequa, post ceptum iudicium super amissione dotis, imo etiam post sententiam, & n. 74. etiam ampliat, vt non solùm domi retingens adulteram vxorem censeatur illi remississe actionem & accusacionem, quam habebat pro commissio adulterio, sed etiam 8 possit dici eiudem vxoris leno. Non dicitur tamen reconciliata vxor, quae habitat cum viro, & patitur se ab eo cognosci, si eadem non habet certitudinem adulterij à viro commissi, quia habita scientia adulterij per

maritum committi agere poterit ad separationem, vt decisum fuit in una Rondana separationis thori 21. Junij 1606. Coram Iusto, & in alia Bononiensi separationis patriter thori 26. Junij 1606. Neque vbi agitur de remittenda dicta iniuria, suffici scientia deducatur ex coneturis & presumptionibus, sed debet esse plena & conclusa. Mohed. decis. 4. de probat. Put. decis. 147. lib. 1.

⁹ Mulier.] Ita etiam & è contra si maritus commisere adulterium, vxor recuperat dotem, & lucratur donationem propter nuptias, vt per Rojas sing. 214. in fin. vers. quod si maritus, Philip. Dec. in l. semper in contrabib. ex n. 7. ff. de regul. iuris, Roland. conf. 50. ex n. 4. vol. 1. Burfat. conf. 120. n. 20. Rinini. conf. 39. n. 4. Bajard. ad Clar. §. adulterium. num. 103. Petr. Greg. Syntagma iur. lib. 36. c. 6. n. 14. Surd. de alimento. tit. 7. q. 16. n. 10. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 1. D. Barbo. d. l. 2. in princ. p. 3. n. 56. vers. unde licet, Farin. d. q. 142. a. n. 3. cum seqq. Vincent. de Franch. decis. 244. n. 3. p. 2. Thelant. decis. 130. n. 4. Bellet. dispositio cleric. p. 1. tit. de favore clericorum reali. §. 4. n. 74. vbi n. 75. resolut quod potest ad restitutio- nem dotis agere, & n. 76. cum Cast. cors. 128. & 328. ac Cuman. conf. 17. 5. tenet posse eandem vxorem agere ad separationem thori, & ad restitutio- nem dotis quando maritus tenet concubinam.

Fornicata.] Vel propter oculum luxuriosum, vel amplexum inhonefum, aut si patiatur sibi mammillas tangi à viro, vt per Surd. d. q. 16. n. 32. cum seqq. & plures referunt Doctores Cened. d. collect. 154. n. 5. qui latissime agunt de pena osculi impudici, vel tactus mamillarum.

¹² Iudicio Ecclesiastico.] Notatur ad hoc, quod propter adulterium vxor dotem amittit non ipso iure, sed per sententiam, vt per Cou. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 6. n. 1. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 1; Farin. d. q. 142. n. 66. Et ante illam nō teneatur constitutio marito in conscientia, ex Ludou. Mexia in tract. raffa panis, concl. 6. n. 6. 3. vbi subdit quod similiter maritus, qui adulterium commisit, in conscientia non compellitur vxori reddere dotem, quam ipse propter adulterium vxoris sue consequitus fuit.

¹³ Ad propria voluntate.] Notatur ad hoc, quod propter adulterium vxor dotem amittit quando propria voluntate & abfque alia iusta causa, puta virum timens, ab eins domo recessit, vt per Sanch. d. disp. 8. n. 13. vers. sed hinc, Farin. d. q. 142. n. 28. vbi n. 29. lecus dicit si à domo viti reredit non propter fornicationem, quia tunc dotem non amittit. Vide Tiraq. in l. 1. commun. 24. vers. quod si vir, & Palat. in repet. huic rubr. §. 20. n. 4. resolutum quod maritus non lucratur dotem quando ipse atrociter vxorem verberaret; ob idque vxor aufugiat, & adulterium committat, tunc enim aiunt, nec censare, nec consequi poterit dotem maritus, quicquid dicat Corduba de Lara in l. si quis à liber. ris. §. si quis ex his p. 21. off. de liber. agno. 6.

In gloss. Nec reconciliata ambi postea illam, &c. Notatur ad hoc, quod posteaquam vir fecit adulteram admisit, & reconciliaret, non potest eandem accusare de eodem crimen, vide Gam. Lysimach. decis. 235. n. 6. & decis. 273. Surd. de alimento. tit. 7. q. 16. p. 102. & 103. D. Barbo. in l. 2. in princ. p. 1. num. 101. & 104. ff. soluto matrim. Cened. ad Decretal. collect. 137. n. 1.

¹⁵ In ead. gloss. ibi. Nisi postea fornicetur. Notatur ad hoc quod si reconciliatione facta coniux ille reconciliatus in adulterium relabatur, potest non obstante priori illa reconciliatione de novo eo adulterio illius accusari, & ratione illius celebrari diuinitum, vt per Palat. in repet. cap. in princ. §. 9. n. 18. Cou. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 6. n. 7. Angles in floribus Theolog. 1. p. de matrim. 9. 9. de diuinitate. art. 1. diff. 2. concl. 6. Gregor. l. 8. verbo en ante, tit. 17. p. 7. Fr. Ennian. tom. 1. sum. c. 240. num. 3. Surd. d. q. 16. n. 103. Azened. l. 2. n. 11. tit. 20. lib. 8. noue recop. Henr. in summ. lib. 11. cap. 17. n. 5. D. Barbo. d. l. 2.

612 Collectanea Doct. in lib. IV. Decretal.

1.2. part. 1. in princ. n. 104. Sanch. d. disput. 5. num. 20.
16 In gloss. Repetere fin. ibi, deum probatur consanguinitas inter eos, &c. Notatur ad hoc quod propter adulterium commissum perdit mulier dotem, & donationem propter nuptias, etiam post latam sententiam super adulterio ipsa probet consanguinitatem, vel affinitatem inter eos extare, & pronuntiet exinde nullum Matrimonium, vt per Guid. Papæ sing. 508. vers. unde dubitamus, Bellet. d. §. 4. n. 72.

Advertendum est pro intellectu iurium de dote disponentum quod dos promissa venit sub nomine dantis, & verè, & propriè dos dicunt Achil. decis. 13. n. 2. de confit. Steph. Gratian. discept. forens. c. 666. n. 22. Rot. decis. 248. num. 6. p. 4. diuers. & in Senogallia. dos. 23. Iannarij 1608. coram Card. Pamphilio iun. plures refero ego ipse de appellat, verbor. virius que iuris signific. appell. 84. n. 2. Vnde statutum de lucro dotis habet locum etiam in dote promissa, licet non tradita, vt per Menoch. de pref. lib. 6. pref. 1. n. 21. Gasp. Ant. Thesaur. quest. forens. lib. 2. q. 7. 5. Adrian. Negulant. quest. forens. 9. 44; n. 9. cum seq. Steph. Grat. d. c. 666. n. 22. Rota apud Achil. decis. 13. & coram Gregor. XV. decis. 5. man. 1. & decis. 204. n. 20. & p. 4. diuers. decis. 248. num. 11. & in Aſculana dos. 29. Maij 1596. coram Giptio, & in Arimin. legati 20. Decembr. 1596. coram Litta, quod procedit, etiam si statutum dicat quod dos remaneat apud virum, Rot. d. decis. 248. num. 11. p. 4. diuers. imò etiam si statutum loquatur tacite, vel expresse de dote data, Menoch. d. pref. 1. num. 21. ad fin. Rot. in Aſculana dos. 9. Martij 1605. coram Card. Sacratu.

S U M M A R I V M .

1. Mulier per officium indicis cogitur donata sibi à viro propter nuptias pro conservatione illiciti Matrimonii relaxare, si talis donatio praest impeditum dissolutionis talis Matrimonii.
2. Maritus ultra arrhas vxorem dotare potest.
3. Dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & equaliter continent fauorem, exceptis casibus à iure expressis.
4. Arrhae in Hispania cedunt lucro vxoris.
5. Argumentum de donationibus propter nuptias ad arrhas Hispaniae non subsistit.
6. Nuptia incesta non contrahuntur ex solis sponsalibus inter consanguineos, & affines non secuta copula carnali.

C A P . Et si necesse sit. V.

Clem. III.

Donata à marito propter nuptias cum pacto quod si contingat separatio, remaneant pro vxore, si deinde Matrimonium reperitur nullum ob consanguinitatem, & donata cauillant difficultatem separationem, sunt restituenda viro, qua donavit, quia hæc non ob turpem, sed ob nullam causam fuerint donata, nec sunt dos, nec donatio propter nuptias cum Matrimonium sit nullum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoff. Butr. Anch. P. norm. Praepos. Alex. de Neu. Canil. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Ponif. pag. 124. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 603. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutatur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote post diuortium restituend. cap. 2.

2 Causa huic Decretalis refert Franc. de Rades, y Andrade en la chronica de las tres ordenes y cauallerias.

et de la de Santiago. c. 12. vers. El Rey de Castilla fol. 14. aliqua tangit Valdef. ad Xuar. ad l. 1. tit. de las arrhas, §. nota primo, pag. 26. vbi tener quod maritus, ultra arrhas potest dotare vxorem, sic intelligens hunc text. loqui in vera dote, quia Rex Alphon. I. X. vxorem habuit Berengariam filiam Regis Alphonisi VIII. Caffel. la ei continetur in quarto consanguinitatis gradu, & dos data est à Regé Legionensi Alphon. IX. in pign. & securitate Matrimonij, & dicit Valaf. confit. 4. n. 3. illud quod suprà dictum est de marito, quod potest constituerre dotem vxori ex propria substantia, esse limitandum quando illa donatio, & dotis constitutio fieret ante contractum Matrimonij, fecis si pos. vel si effectus eius conferetur in tempus Matrimonij.

In tribus difficilis reputatur hic text. Primo in eo quod vir vxori dotem dedisset, cum vxor viro dote, vir autem donationem propter nuptias vxori constitutus: Secundò quare paclum inter Regem Legionensem, & filiam Regis Castellæ factum de dote lucranda, si eam aliqua occasione relinquere, non sit obliterandum: Tertiù quomodo dos, & donations contrahentium incelas nuptias per eosdem soluto matrimonio repetantur, non vero fisco adiudicentur?

Quod attinet ad primum gloss. 1. hic, oppressa difficultate exponit verbum, *dote*, id est, donationem propter nuptias, quam tamen expositione DD. communiter reprobat per alia text. verba inferius posita, & ideo nec dos, nec donatio propter nuptias, qui latius enuntiat dotis constitutionem, in proposito intercessisse. Quare resolutendum est quod quamvis de propriè dicatur, quam vxor dat viro ad Matrimonium contra supportanda, donatione vero propter nuptias appellatur, quam vir vxori facit, ut probat text. in capitulo, infra hoc tit. l. 1. l. vlt. in §. sancinatu. C. de don. ante nuptias; quandoque tamen vir vxori dotem potest allignare, ut probat text. in prefenti. & in d. cap. super ext. opt. in c. 1. de adulter. & post Vincent. Abb. Pizpol. & alios hic explicat Xuar. in tit. de las arrhas, n. 4. & et recepta sententia ex Valaf. conf. 4. n. 3. que planius procedunt secundum antiquam Caffel. confitudinem, ut prædicti DD. adiudicent, de qua Palat. in repet. sub. huius tit. §. 2. 4. n. 2. Greg. I. 1. gloss. tit. 1. p. 4.

Quoad secundum vero dubium recta opinione Butr. hic n. 5. Abb. n. 2. & aliorum, qui existimat pactum in proposito non esse obserendum, quia dissolendi Matrimonij libertatem impediebat, tunc enim magis ob turpem, quam ob nullam causam datum esset, resolutendum est pactum sive dote non valere, donec autem sine Matrimonio non consistere, iuxta Iacob. 1. capitulo ff. de condit. sine causa. Vnde can. Matrimonium inter consanguineos nullum sit, cetera, que ex eo dependent, nullius quoque sunt momenti, & licet in contrahendo Matrimonio cum consanguinitate turpido veretur, in dote tamen constituta nulla turpido reperitur, vnde cum in quaunque materia causa proxima non remota sit inspicienda, causa autem proxima in proposito sit dos, que nullam ex lege continet turpidinem, merito Pontifex in proposito decidit pactum de lucranda dote in fauorem filie Regis Castellæ celebratum magis ob nullam, quam ob turpem interpolatum, quem intellectum colligo ex doctrina Bart. in l. vlt. n. 2. ff. de condit. sine causa, quam sequitur Cou. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. n. 23. & probat aperte ex d. launculo.

Quoad tertium dubium inquirendum à nobis est, cum propter consanguinitatis impedimentum inter Regem Legionis, & filiam Regis Castellæ intercedat nuptia essent contractæ, quare dos per Regem soluto Matrimonio repetatur, non vero fisco adiudicetur, iuxta reg. text. in l. 1. cum hic statua, §. vlt. ff. hoc tit. & in l. 1. qd.

De Donation. inter Virum, &c. Tit. XX. 613

l. qui contra iuncta amb. incestas, C. de incestis nupt. quibus iuribus probatur bona contrahentium incestas nuptias filio esse applicanda; in quo text. iste difficilis admodum reputatur; varioque patitur intellectus. Nam gloss. in presenti dicit quod scilicet in specie humanis text. ille, qui incestas nuptias contraxit, Rex erat Legionis, qui nullum in temporalibus superioribus recognoscere iuxta resoluta in collect. ad c. per venerabilem, n. 24. qui filii sunt legi, ac per consequens neque fiscum, quem intellectum communem dicit Alciat. in l. his consequenter, s. 1. n. 21. ff. familia hercif. Boer. decis. 2. 64. n. 5. Notuli de date, p. 11. n. sequitur D. Barbo. in l. si ante, n. 28 ff. soluto matr. Quidam vero inter sponsalia de futuro, & Matrimonium de praesenti committit distinguntur, ut scilicet contrahentes illicita sponsalia etiam scienter non incident in poenam contrahentium incestas nuptias, iuxta gloss. verbo contrahere in Clem. l. de consang. Ied potius donata renocent per condicione sine causa, per text. in l. fin. ff. de condic. sine causa, contrahentes vero illicitum Matrimonium, sine consummatum illud sit, sine non, incident in predictis poenam, eorumque bona filio adjudicentur. Alij putant Matrimonium in praelati fuisse contractum sub conditione, si Papa dispensaret, R. p. tamen in rub. n. 29 ff. soluto Matr. alium ad hunc text. assigna intellectum, nempe leo Regem Legionis donata in proposito potuisse repetrere, quia licet fiscus ea posset asperre in poenam contrahentium incestas nuptias, mulier tamen de hoc iure opponere non potuit, cum nullus de iure filii prater ipsum fiscum posset opponere, ut notat gloss. verbo non perire, in d. l. b. qui consequenter, s. 1. vbi Alciat. n. 21. Conat. d. c. 6. §. 8. n. 13.

Sed his, & aliis reiectis intellectibus inherendo primo, quem suprae gloss. in presenti prestiti, aduentendo duxi quod quamvis dos, donationes propter nuptias, & cetera, que ex contrahentium incestas nuptias libertate procedunt a filio tanquam ab indignis possint vindicari, ut probat text. in l. qui contra, C. de incestis nupt. auth. incestas, eod. sit. hic tamen non conditione ob turpem causam, sed potius in poenam eorum qui incestas nuptias scienter contrahunt, specialiter fuit statutum, ut patet in d. l. qui contra, ibi, vendicari sanctorum, & in d. auth. incestas in princ. ibi, incestas nuptias contrahentis poena est bonorum confiscatio; unde quamvis calix a Rego Legionis filie Regis Castellae magis ob nullum quam ob turpem causam data esset, ut hic text. probat, & ita conditione sine causa per Regem possunt asperri, qui tamen incestas nuptias scienter contraxit, potuit fiscus, si superiore rem recognosceret, predicta bona in poenam vindicare, sed cum Rex legibus quadam vim coactuam subditus non sit, in poenam iuris non incidit, ac per consequens quod sine causa dedit, iure optime conditione sine causa potuit repetrere, iuxta l. vlt. ff. de condic. sine causa.

Et ideo nec dos, nec donationis propter nuptias, &c.] Ergo dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & aequaliter continent fauorem exceptis casibus a iure expressis, vt docent Vincent. de Ffanch. decis. 182. n. 2. cum seqq. p. 1. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. a. n. 77. Menoch. de pref. lib. 3. pref. 1. 5. num. 1. Arrha vero in Hispania cum cedant iurec. vxoris, Gom. l. 50. Tauri, n. 9. & 10. Greg. l. 1. gloss. fin. tit. 1. p. 4. non subsistit argumentum de donationibus propter nuptias ad arrhas Hispaniae, Greg. l. 1. verbo Spagnat. 11. p. 4. D. Barbo. in l. 1. ff. sol. matrim. p. 4. n. 15.

Naturatur ad hoc, quod ex solis sponsalibus inter conlangueos, vel affines non legitima copula carnali incesta nuptia non contrahitur, ut per Clar. §. incesta, num. 9. vers. hec autem poena, Duen. reg. 1. o. limit. 3. Menoch. de arbitr. casu 502. n. 79. & seq. Pereg. de iure Barbo. Collect. Tom. 1. 1.

ff. 5. lib. 5. tit. 1. n. 17. vers. intellige quinto, Surd. de alim. 5. 9. 7. n. 27. Farin. in praxi crim. q. 149. n. 157.

S V M M A R I V M.

1. *Vsfructuaris donans sine consensu domini rect ipsam uxori propter nuptias non transfert in eam plus iuris, quam ipse habeat.*
2. *Vassalus non potest filii sua feudum in dotem dare sine consensu domini.*
3. *Emphyteus sine consensu domini in dotem filie dari non potest.*
4. *Vsfructuaris liberè potest usumfructum alienare inconsulto domino.*
5. *Primus acquirens, quandiu viuit, durat ius secundi, cui facta est donatio.*
6. *Nullus plus iuris in aliam transferre potest, quam ipse in se habeat.*

C A P. Nuper. VI.

V Sfructuaris si concedat partem terræ uxori in dotem, mortuo marito uxori non potest amplius illam habere, nisi consentiat dominus terra, quia non transfert in eam plus iuris quam ipse habebat, & ob illam rationem si terra fuit data in feundum, vel hereditatem alicui, & herredi, quem habebat ex legitima uxore, & ipse concedit partem terræ in dotem uxori, & moritur sine herede, uxori non potest amplius habere partem terra. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabat. Ioan. Andr. Hof. Butr. Anch. Panorm. Prepol. Alex. de Neno, Canis. Cujac. Viu. in rationib. 4. iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 603. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutat ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote amissa, vel post ditionem, refutat. exp. 2.

Vel feundum.] Notatur ad hoc, quod vassalus non potest filia sua feundum in dotem dare sine consensu domini, vt per Duen. reg. 40. ampliar. 8. Cald. Pereira de extincti. emphyt. c. 5. num. 43. sic etiam sine consensu domini emphytesum in dotem filie dari non posse teinent Gama Lustianie decis. 2. 42. Cald. Pereira d. tract. c. 10. n. 3. Rebell. de oblig. iust. p. 2. lib. 1. 3. q. 5. num. 4. licet ubi fuerit dos inestimata contrarium sentiant Card. Mantic. de racitis & ambig. convention. lib. 22. tit. 28. num. 39. cum seqq. Valala. consult. 1. 13. num. 9. cura seqg.

Quod tamen attinet ad commoditatem fendi, & emphytesis, potest vassalus absque consensu domini illam quoad vixerit in dotem concedere; ratio est, quia per talen concessionem utile dominium non transferrit, nec ins aliquod in re constituitur, sed obligatio sola personalis ad fructus ex ea percipiendo, vnde talis concessio nec est alienatio, nec prohibita censeretur, quare ad quodcumque tempus fiat, morte vassalli, expirat, liberetque ad illum regreditur, ad quem si in dotem latra non esset erat transitura, ita post Tirag. do retrat. lig. 8. 1. gl. 7. n. 47. explicit eleganter Molin. de primog. lib. 1. o. 21. n. 24. & vlt. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 466. vers. in tertio.

Dum vixerit.] Notatur ad hoc, quod vsfructuaris liberè potest usumfructum alienare, & in tertium inconsulto domino cedere, ut tenet Cald. Pereira d. tract. cap. 11. num. 4. sed usumfructum alteri cedi non posse quin devolnatur ad dominum proprietas, reoluit Lara in l. si quis à liberis, §. parens, num. 69. et in seqq. ubi num. 62. alterit textus in presenti, quare illis

FFF habet

habet valere dotis constitutionem, dum vixerit ipse fructuarins, qui concessit, loqui in persona eius, qui concessit alicui viuumfructum, non verò in persona eius, qui cessit.

5 Notatur etiam ab hoc, quod quando vixit primus acquirens, durat ius secundi, cui facta est donatio, ut docet Cald. Pereira d. tract. c. 21. n. 2.

6 Nullus plus iuris in alium transferre posset, &c.] De hoc principio vide Sord. conf. 126. n. 31. Ioseph. Sesse Aragonia decis. 188. n. 15. & 23. Cael. Argel. de contradictorie legit. q. 9. n. 68. Pich. ad prime. Instit. de acqui. per arrogat. n. 49. & alios per me citatos in tract. de Axiom. iuris usus freq. Axiom. 160. n. 2.

SUMMARY.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Marito exigenti dotem à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio, quod vergat ad inopiam si offerat cautionem de restituendo.
- 3 Mulier contrahens Matrimonium cum inope scienter, non excluditur à petenda cautione de dote seruanda.
- 4 Cauere pro modico cogi quis non debet.
- 5 Cautio idonea, qua sit, remissiuē.
- 6 Ecclesiastica index cum de causa dotis in hoc text. cognovit, offendit.
- 7 Pecunia ad alimenta relata deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum.
- 8 Vtuaria dicitur societas, in qua capitale salutum seruatur.
- 9 Maritus cui non fuit soluta dos promissa, an possit uxorem expellere, offendit, ac declaratur text. in presenti.

CAP. Per vestras. VII.

M

arius quando petit dotem vxoris, & illa contra eum excipit quod sit pauper, & quod non possit dare sufficientem cautionem, debet dare illam, quam potest, vel committere dotem alicui honesto mercatori, vt de parte honesti lucri possit onera Matrimonij sustentare occasione dotis detenta si maneat separati adulterentur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoft. Butr. Anchar. Panorm. Prepos. Canis. Alex. de Nevo, Palat. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 12. 4. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 603. remissiuē Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 4. sub tit. de dote amit. vel post diuort. refit. c. 3.

Mercatori, &c.] Dubitamus DD. in presenti, quo pacto dos sit deponenda penes mercatorem, quod si periculosa fuerit, exposta iam plene mulieri non succurrerintur verò cum pacto, vt periculum ad mercatorem pertineat, iam tale lucrum turpe potius, quam honestum dicendum est, ex reg. I. si non fuerint, §. stricto, ff. pro socio. Quare communis opinio intelligit contratum assecrationis, sive cum eidem mercatoribus penes quos deponenda erat, sive cum aliis esse licetum, vt post Nau. in manc. 17. n. 255. & in c. 1. n. 36. 14. 9. ; refertur Fr. Ludou. Lop. infra tract. negotiantum, c. 63. Con. lib. 3. var. c. 2. n. 4. Gam. decis. 253. n. 1. de eoque Ponitificem esse intelligendum, aliter honestum lucrum cum dotis securitate dari non posse. Verum hic intellectus licet in se verus sit, diuinitorius tamen videtur, multaque suppler, quae ex litera huius text. non colliguntur, nec hodie poterat practicari, cum post nouam Sixti V. constitutionem super assecrationibus

editam talis contractus cum eodem mercatore sit prohibitus, & vtur auctoritas presumatur. Vnde omisso predicto, & aliis intellectibus, de quibus per Concl. n. 1. Bero. in cap. vlt. de v. sur. n. 49. Fr. Ludou. ibi sup. auct. ad primum, planius intelligitur hic text. vt felicit Ponitifex non dicatur dotem apud mercatorem salutem esse à damnis, & periculis forenti, cum enim solidus intendat text. dotem salutari à viro ad inopiam vergente, qui idoneam cautionem præstare non poterat, & ad hunc effectum inbet eam apud mercatorem deponi, vt ex parte honesti lucri Matrimonij onera suscipiantur; erit igitur dos apud mercatorem eo modo quo faciet apud maritum non inopem, sed opulentem, & penes maritum direxit dos à fortuitis casibus libera non est, sed eidem subiecta remanet, igitur simili penes mercatorem esse potest, & quamvis text. in praesenti, de solo lucro mentionem faciat, damnum necessarium proportionabilitate inducit, ex reg. Leon. dubia 5. §. damn. ff. pro socio, faciunt illa text. verba, ibi, & ex parte honesti lucri, &c. honestum autem lucrum sit non potest, quod ab eo socio pretenditur, qui nullum damnum subit, iuxta d. §. damn., cum similius.

De ipsa non peritura pref. &c.] Notatur ad hoc quod i marito exigenti dotem à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio quod vergat ad inopiam si offerat cautionem de restituendo, vel peccat eam deponi apud mercatorem, vt per Tiraq. c. ssante causa, limit. 14. 1.

Notatur etiam ad hoc, quod mulier contrahens matrimonium cum inope scienter, non excluditur à petenda cautione de dote seruanda, vide Nou. de doto p. 7. priu. 32. Palat. in repet. rubr. huius tit. §. 11. & 12. n. 2. D. Barbo. in l. si confante, n. 27. ad fin. refit. stat. ut etiam, ff. solut. Matrim. quos refert Franc. Molin. de ritu mpt. lib. 3. q. 52. a. n. 38. Et quod mulier allecentia sit de dote, regulam cum ampliationibus, & limitationibus constituit Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1310.

Satis posfit ei modicum credi dotis.] Notatur ad hoc, quod non debet quis cogi pro modico canere, vr. p. 1. Tiraq. de iudicio rebus exig. vers. 27. pag. mibi 59.

Nisi cautionem idoneam, &c.] Cautio idonea, fine sufficiens, que dicantur dixi ad cap. ex transmissa 8. ii. gloss. verbo sufficienti, sup. de refit. stat.

Pro dote vxoris sua, &c.] Ideo in presenti inde clausasticus de causa dotis cognoscit, quia agitur de paupere, atque ita miserabilis persona, de cuius causa Pontificem, & Ecclesiasticos indices competentes esse notant Doctores communiter per text. lib. in cap. ex parte, sup. de foro compet. vt vel innitus factum. Con. tract. o. 6. n. 1. & tenent Palat. hic natab. n. 5. D. Barbo. in l. 1. p. 1. n. 4. ad fin. ff. solut. Matrim. quos refert ego ipse de offic. & potest. Episcop. p. 3. alleg. 8. 4. num. 19. in fine.

Vel saltum alicui mercatori, &c.] Notatur ad hoc, quod pecunia ad alimenta relata deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum, vt per Sord. de aliment. tit. 9. q. 40. n. 7. Cur. Philip. p. 2. lib. 3. n. 1. 12. & vide ad quid D. Barbo. in l. 2. ff. solut. Matrim. in prou. p. 1. n. 51. Gregor. l. 29. verbo ganancias, tit. 11. p. 4. vbi dicit ex Plat. quod hodie potest dari licet pecunia mercatori, vt inde percipiatur ille questus, qui honeste percipi possunt.

Notatur ad hoc, quod societas in qua capitale salutem seruatur, dicitur vtur auctoritas, vt per Patr. p. 4. conf. 5. 4. n. 2. 4. vers. quia stipulatio.

Vxor à viro dimissa, &c.] Notatur ad hoc, quod matritus, cui non fuit soluta dos promissa cum vxori, potest illam expellere domo, vr. per Lar. int. si quis à liberis, §. si quis ex his. n. 51. ff. de liberis agere. Palat. repet. huius rubr. §. 6. 4. num. 16. & in repet. cap. nov. 1.

De Donation inter Virum, &c. Tit.XX. 615

in princip. n. 2. vers. sed ego teneo. Boët. decif. 22. n. 3. Brunn. à Sole in compendio resolut. lit. M. verbo maritus potest repellere, Anton. Gom. l. 53. Tauri. n. 31. Petr. Greg. Syntagma iuris lib. 9. c. 19. n. 3. Gutier. allegat. 11. n. 16. Contrarium tamen, immò vxorem minime expelli posse ob dotem non solutam, tenet Conar. de fons p. 2. c. 7. in initio. n. 2. Octau. Cacher. Pedem. decif. 13. n. 1. 8. Baçq. de non meliorandi filiabus causa doce. c. 32. n. 21. Matien. in rubr. tit. 1. glof. 1. n. 9. lib. 5. noua recop. Molin. de instit. tract. 2. disp. 4. 3. vers. si marito dat. D. Barbol. in l. 1. p. 3. n. 5. ff. solut. Matrim. vbi. n. 56. responding ad text. in presenti, dicit quid hic hic vxor expulsa non petebat restitucionem, si enim eam petere, ante omnia esset restituenda, per text. in c. porrò supr. de diuinit. 3. in e. ex conquectione supra dicitur, spoliat. hanc etiam opinionem sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 5. n. 17. vbi. n. 18. dicit Pontificem in hoc text. non definire id licitum esse, sed supposita expulsione, sive iusta, sive iniusta, responderet ad principale quantum de dotis cautione, praestanda sit neque?

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
 - 2 Donatio non valet inter virum, & uxorem.
 - 3 Juramentum an confirmet donationem inter virum, & uxorem ostenditur.
 - 4 Imperator, aut Rex validè donat Imperatrici, seu Regina.
 - 5 Donatio remuneratoria valet inter virum, & uxorem.
 - 6 Uxor marito donat causa adipiscende dignitatis.
 - 7 Maritus donare potest pecuniam ad resciendas domos dotalis incendio consumptas.
 - 8 Maritus donare potest uxori quid annum, vel mensuum ad eam cum suis sustentandam.
 - 9 Alienam rem de consensu domini, potest maritus donare uxori.
 - 10 Uxor donare potest marito ea mente, ut donatio converatur in donum filie.
 - 11 Religiosum fanore valer donatio inter virum, & uxorem.
 - 12 Maritus constante Matrimonio potest omnem dotem promissam, vel partem eius uxori remittere.
 - 13 Donatio causa mortis, vel quando confertur in tempus Matrimonii finit, valida est inter virum, & uxorem.
 - 14 Manumissionis causa donatio facta inter virum, & uxorem, valida est.
 - 15 Nominare potest maritus uxorem ad emphyteusim.
 - 16 Donatio facta ex illo, vel deportationis causa, valde inter virum & uxorem.
 - 17 Donatio exigui pretij inter virum, & uxorem validè est.
 - 18 Donatio valet inter virum, & uxorem quando coniux qui donat non sit donatione pauperior, quamvis alter ditor fiat.
 - 19 Donatio valet inter virum, & uxorem, quando coniux donataria non sit ditor, licet donans reddatur pauperior.
 - 20 Uxoris dotis non soluta validè remittit vir uxori.
 - 21 Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali, vel cuncti donatoris, si ante eius mortem præcedat traditio rei donata vera, vel ficta.
 - 22 Donatio invalida inter coniuges, ut morte confirmetur, desideratur ianantem in eadem voluntate persistere usque ad mortem.
 - 23 Donatio inter coniuges facta quando renovata censeatur, ostenditur.
 - 24 Donataria si ante donantem moriatur, nulla est facta inter viros donatio.
- Barbol. Collect. Tom. II.

C A P. Donatio. VIII. & fin.

Gregor. IX.

Donatio inter coniuges Matrimonio durante ex quo alter fit locupletior, alter pauperior, non est firma, nisi confirmetur morte donatoris, & si donator dum vivit, renocat tacite, vel expressè, vel si prius moritur, qui donationem accepit, euaneat donatio. Item solito matrimonio sicut dos renocatur ad mulierem, sic donatio propter nuptias redit ad virum, nisi fecus fiat de consuetudine, vel de pacta lucrandae dotis, vel donationis propter nuptias, & istud pactum debet esse aequale ex utraque parte. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Io. Andr. Butr. Anch. Host. Panorm. Prepos. Alex. de Neno. Cened collect. 8. 2. Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 1. 26. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 604. remissione Cala. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. non valere donationem inter virum, & uxorem, de que vide Duen. reg. 22. 1. Palat. in repet. rubr. habitus tit. §. 28. n. 3. & 4. 6. princ. Alcian. lib. 5. disp. punt. c. 1. 4. Clari. §. donatio. q. 9. ex n. 1. Couar. var. lib. 2. c. 7. ex n. 4. ad med. & in rubr. de testam. p. 3. ex n. 2. Fulc. lit. D. sing. 12. 5. Lance. Gallia in consuet. Alexand. in gloss. legare. q. 1. n. 31. & q. 2. ex mun. 2. & in gloss. virginis. q. 8. n. 8. Menoch. de præfunct. lib. 3. pref. 12. ex p. 5. Mozz. de contral. tit. de donation. §. de personis inter quas cadere possit donatio. ex n. 31. Seraph. de privileg. iuram. privil. 7. a. princ. refert alios plures Cened. ad Decretal. collect. 8. 2. n. 1. quibus addit. Molin. de instit. tract. 2. disp. 28. n. 2. Less. cod. tract. lib. 2. 6. 18. dub. 1. 2. Rebell. de oblig. instit. p. 2. lib. 6. 9. 13. n. 7. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 1. de donat. c. 10. q. 1. Valer. Regin. in praxi fori pœnit. lib. 2. n. 1. 58. vers. quartum, Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 1.

Querit Cened. d. collect. 72. n. 2. an si in ipsa donatione inter coniuges facta, appositum sit iuramentum, virtute ipsius talis donatio confirmetur, & ad hoc ibi plures plena manu refert DD. quibus addit. Serfer. de iuram. lib. 2. 6. 1. 2. n. 7. Fachin. lib. 3. controu. c. 8. 2. Cenal. commun. contra comm. q. 12. n. 5. Bapt. Cost. de factis scientia. & ignor. post disp. 9. 1. cent. 2. in cos. num. 3. Valalc. conf. 5. n. 10. Card. Mantic. de tacitis & ambig. comment. lib. 2. 1. tit. 8. Azor. d. c. 10. q. 1. vers. sed queritur; Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 1. 1. n. 1. & 2. Surd. decif. 19. 4. n. 1. conf. 19. 4. n. 2. Less. d. dub. 1. 2. n. 88. Bernard. Graeca. ad practicam Canere imper. lib. 2. concl. 4. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum. lib. 3. q. 1. n. 2. 5.

Limita primo quando Imperator, aut Rex donat uxori, vel Imperatrix aut Regina viro, quia valet donation. l. pen. C. hoc tit. vt per Petegr. de iure fisci. lib. 4. tit. 5. n. 2. 5. Card. Mantic. d. lib. 2. 1. tit. 3. n. 2. Carol. in prædicti iudicium, verbo donatio. n. 7. 4. Molin. d. disp. 28. 9. n. 17. 5. 7. princ. Less. d. dub. 1. 2. n. 89. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 3. n. 1. Azor. d. lib. 1. 1. c. 10. q. 4. Rebell. de obligat. institut. p. 2. lib. 1. q. 8. n. 4. vers. septimus. & lib. 6. q. 1. 3. n. 1.

Secondo limita quando donatio est remuneratoria §.

alicuius debiti, aut si vir & uxor mutuè sibi donent,

vel si vir senes & ignobilis uxori iuueni & nobili donet.

I. quod autem, si si vir & uxor ff. hoc tit. vt per Tirad.

l. 9. comm. gloss. p. 6. n. 27. Ioseph. Ludou. Perus. dec. 6. 6. n. 1. 2. & 13. Ozalc. decif. 100. Francisc. Mat. decif. 22.

part. 2. Fachin. d. lib. 3. controu. c. 8. 2. Surd. conf. 1. 6. 4. 5.

conf. 19. 6. 8. Ceall. q. 27. 3. n. 8. Less. d. dub. 1. 2. n. 86.

vers. sextus. Molin. d. disp. 28. 9. n. 17. vers. tertius. Rebell.

d. q. 8. n. 4. 5. vers. primus. & lib. 6. q. 1. 3. num. 1. Sanchi. d.

lib. 6. disp. 6. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 100.

Tertio limita quando uxor marito donat causa &

FFF 3 adipiscens

616 Collectanea Doct. in lib. IV. Decretal.

- adipiscendæ dignitatis, l. quod adipiscende, ff. hoc tit. vt per Molin. d. disp. 289. n. 17. vers. quarus, L. lib. 1. d. dub. 12. n. 89. vers. sextus, Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. sextus, Sanch. d. lib. 6. disp. 3. n. 9.
- 7 Quartu[m] limita quando maritus donat vxori pecuniam ad reficiendas domos incendio consumptas, l. quod si vir. ff. hoc tit. Lefl. d. dub. 12. n. 89. Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. secundus, & lib. 6. q. 1. 3. num. 5. Molin. disp. 289. n. 17. vers. secundus, Card. Mant. d. lib. 21. tit. 4. num. 56.
- 8 Quintu[m] limita quando maritus donat vxori quidamnum, vel menstruum ad eam cum suis sustentandam ad vires dotis, hoc est, fructus dotis. D. Barbof. in l. qua dotis, n. 66. & 67. ff. soluo matrim. Sanch. d. disp. 2. n. 12. ex gloss. in l. ex anno, ff. de donat. inter. Lefl. d. dub. 12. n. 89. vers. octauus, Azor. d. c. 10. q. 4. vers. octauus, Mantic. d. tit. 4. n. 30.
- 9 Sexto[m] limita quando maritus donat vxori rem alienam de consensu domini, vt per D. Barbof. in l. que doctis, n. 22. ff. soluo matrim. quem refert Rebell. d. lib. 6. q. 1. 3. n. 53. Card. Mant. d. lib. 2. 1. tit. 5.
- 10 Seprimo[m] limita quando vxor donat marito ea mente, vt donatio convertatur in donem filie: vide Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 18. num. 23. Rebell. d. lib. 6. q. 1. 3. n. 6. Card. Mant. d. lib. 2. 1. tit. 4. n. 32. per l. si uxori marito ff. hoc tit. & me citato in hoc loco, D. Mar. Cutel. de donat. inter patrem & filium, tract. prima dis. 3. p. 2. n. 22. pag. 458.
- 11 Octauo[m] limita fauore Religionis valere donationem inter virum & vxorem, quando scilicet fiat ad Dei oblationem, vel ut locus sit facer, aut religiosus, l. si p[ro]p[ri]us s[ecundu]s concessio, & s[ecundu]s p[ro]inde, cum seqq. hoc tit. Card. Mant. d. lib. 2. 1. tit. 4. a. n. 29.
- 12 Nonò[m] limita quando maritus constante Matrimonio nonum dote[m] promissam, vel partem eius vxori remittit; non valebit tamen alterius debiti remissio, per gloss. in l. si constante, C. de donat. ante nuptias, refoluntur Azor. d. cap. 10. q. 4. vers. septimo, Rebell. d. q. 8. n. 45. vers. quintus, Sanch. d. lib. 6. disp. 3. n. 10.
- 13 Decimo[m] limita quando donatio mortis causa facta est, vel quando confertur in tempus Matrimonij finiti, per text. in l. sed interim, & l. si ferius uxori, & l. quia in hoc ff. hoc tit. Franc. Molin. d. q. 1. m. 4. Azor. d. c. 2. 0. q. 4. vers. nono, Card. Mantic. d. lib. 2. 1. tit. 4. a. num. 21. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 10.
- 14 Undecimo[m] limita quando causa mammifissionis facta est donatio, l. quod autem, s. mammifissionis causa, cum duabus seqq. ff. hoc tit. l. maritus, C. cod. Card. Mantic. d. lib. 2. 1. tit. 4. a. n. 24.
- 15 Duodecimo[m] limita quando maritus habens emphyteusim vxorem in ea nominat, quia hæc nominatio plenam firmitatem habet, vt per Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 4. n. 18. & faciunt quæ ipse tradit de p[ro]testate elig. c. 17. n. 50.
- 16 Decimotertiò[m] limita quando donatio facta est exiliu causa, l. inter virum, hoc tit. vel quando facta est causa deportationis, l. sed si mors, s. i. hoc tit. Card. Mantic. d. lib. 2. 1. tit. 4. cum seqq. Sanch. d. lib. 6. disp. 3. n. 13.
- 17 Decimoquarto[m] limita quando donata sunt exigui preijs, l. sed si vir, s. si vir, & lex annua, sumpto argu[m]ento a contrario sensu, ff. hoc tit. Card. Mant. d. lib. 2. 1. tit. 4. a. n. 44.
- 18 Decimoquinto[m] limita quando coniux, qui donat non fit donatione pauperior, quamvis alter ditor fiat, gloss. in presenti, Azor. d. lib. 1. cap. 10. q. 4. vers. quarto, Card. Mant. d. lib. 2. 1. tit. 4. a. n. 57. Rebell. d. lib. 6. q. 14. a. num. 4. Molin. d. disp. 289. n. 17. in fin. & n. 18. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 3. n. 7. Francisc. Molin. d. lib. 3. q. 49. num. 29.
- 19 Decimosexto[m] limita quando ex donatione coniux
- donatarius non fit ditor, licet donans reddatur pauperior, vt per Baëz. de meliorand. filiab. c. 19. n. 6. Franc. Molin. de ritu mpt. lib. 3. q. 49. ex n. 29. Azor. d. c. 10. q. 4. vers. quintu[m], Card. Mantic. & Molin. vbi proxime, Sanch. d. disp. 3. n. 2. cum seqq. Rebell. d. q. 1. n. 6. me citato in hoc loco, Mar. Cutel. d. loco, n. 23. pag. 458.
- Decimoquintu[m] limita si vir vibras donis non solle[t]e, de quarum solutione conuentum erat, remissa. l. vir. o[ste]ras 5. 5. ff. hoc tit. Duen. reg. 2. 21. limit. 7. Sanch. d. disp. 3. n. 11.
- Nisi donatoris obitu confirmetur.*] Notatum ad hoc, quod donatio irrita inter coniuges confirmatur non donatoris, consonant text. in l. Papinianus, & al. cum hic statut. ff. hoc rit. l. 1. & 2. & donatoris, quae parentes, C. eod. l. 4. tit. 11. p. 4. resolumunt Card. Mantic. lib. 2. 1. tit. 7. Azor. d. cap. 10. q. 7. Molin. d. disp. 289. n. 2. Sanch. d. lib. 6. disp. 14. n. 1. Rebell. d. lib. 6. q. 1. 3. num. 2. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 27. vbi n. 8. intelligi proudere ne dum in morte naturali, sed etiam accidenti, imo & ciuili, veluti cum quis est deportans, vel in metallum damnatus, aut religionem professus, vt donec Molin. d. disp. 289. n. 6. Surd. conf. 17. a. 7. & d[icitu]r 2. 66. n. 10. & 11. Card. Mantic. d. lib. 2. 1. tit. 7. n. 30. seqq. Azor. d. c. 10. q. 8. Rebell. d. q. 23. num. 15. Franc. Molin. d. q. 1. n. 29. Carol. Tapia in rep[re]sentacio[n]e de Sacro Anct. Eccles. verbo ideque, nec de his, D. Ma. Cutel. de donat. inter patrem & fil. tract. prime dis. P. 3. n. 2. pag. 103. Et vt donatio inter coniuges non donantis confirmetur, opus est vt ante mortem ei praecedat traditio rei donatae vera, vel ficta, d. Papinianus, vbi gloss. verbo mariti, vt per Gregor. d. 4. verbo in su[o] vida, Matiens. l. 7. gloss. 2. n. 5. n. 1. lib. 1. num. 1. recop. Molin. d. disp. 289. n. 4. Valac. conf. 3. 16. Gotic. pract. lib. 2. q. 1. 2. n. 12. o. D. Barbof. in l. que d[icitu]r 5. soluo matrim. Card. Mant. d. lib. 2. 2. tit. 7. n. 11. conf. 1. Rebell. d. q. 1. 3. n. 16. Sanch. d. lib. 14. num. 6. cum seq. Francisc. Molin. d. q. 1. n. 36. & 37.
- Si renocetur ab eo tacite, & vel expresso.*] Notatum ad hoc, quod vt donatio inuidita inter coniuges non confirmetur, defideratur donante in eadem voluntate persistere vsque ad mortem, quare si expresse, ut tacite renocet, minime confirmabitur morte, vesp. Sanch. d. lib. 6. disp. 1. 5. per totam, Molin. d. disp. 289. n. 11. vers. secundus evanescit. Et tacite confiter donato, si diuortium inter coniuges sequatur, nisi mutuo consensu, & beneficio fuerit factum, l. inter. terim, & si maritus, & l. cum hic statut. & si diuertitur, ff. hoc tit. Molin. d. disp. 289. n. 12. Vel si facta suis capitulo propter adulterium, nisi reconciliatio sequeatur Card. Mantic. a. lib. 2. 1. tit. 7. n. 29. Item tacite credent huiusmodi donatio renocata si donans vendit, permittet, leget, aut donet eandem rem alteri, imo si pigi illam alteri tradat, aut speciali hypot[he]si substantiis de voluntate donantis confiter intendere, vt datione perfuerit, l. cum hic statut. & si maritus, & si qualiteram res, ff. hoc tit. Molin. de insp. disp. 289. n. 12. plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 2. 1. tit. 7. n. 10. item tacite renocata si facta sit à vico donasset fine liberis, eis nascentibus, Rebell. d. q. 1. 3. 2. 4. Molin. d. disp. 289. n. 13.
- Prius debitum naturale perfusat.*] Notatum ad hoc, quod si donatarius ante donantem moritur, nulla effecta inter viros donatio, d. l. cum hic statut. & q. 2. 0. 1. etiam, & l. à marito, C. hoc tit. Rebell. d. q. 1. 3. n. 3. 2. 0. 1. 2. 0. 1. 0. Portoles in tract. de confit. & fiducia, leg. c. 5. 2. n. 1. 0. Sanch. d. lib. 6. disp. 14. n. 10. cum seqq.

De Secundis Nuptiis, Tit. XXI. 617

De Secundis Nuptiis.

TIT. XXI.

VER hanc rubr. scripserunt Zabarel, Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Cujac. Durand. in breuiario iuris Canon. & in specie iuris, sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. it. Decret. Ioan. de Londis in breuiario sanctorum Canon. Petr. de Ravenna in compend. iuris Canon. Mart. Mefnart. in epistole Decret. Dan. Venat. in analysi methodi iuris Pontificis pag. 588. Goffred. & Hoft. in summa. huius tit. Alex. Caſtan. & Anaſtal. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decret. Barth. Carthag. in exposito iuris Canon. Canis. in summa iuris Canon. nouissime Ioan. Honor. lib. 4. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Nuptiae secunde non sunt benedicenda, & n. 2.
- 2 Sacerdos secundis iuriis benedictionem impertiens in casu non permisso suspensionem incurrit.
- 3 Amplia etiam benedicat secundum Matrimonium dissoluto primo.
- 4 Sufficiens, quam incurrit sacerdos secundis nuptiis benedictionem impertiens in casu non permisso non incurrit ipso iure.
- 5 Sacerdos secundis iuriis contrahentium alterius Parochie benedictionem impertiens ab eaque Parochi, vel Ordinary licentia quam poenam incurrat, ostenditur.
- 6 Pœna arbitriaria ultra suspensionem imponi potest sacerdotibus secundis nuptiis benedictionem impertinentibus in casu non permisso.

CAP. Capellani. I. Alex. III.

P̄sbyterum qui benedit secundas nuptias Episcopos debet suspendere ab officio, & beneficio & mittere eum Romanum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoft. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Canis. Cujac. Alex. de Neuo. Cened. collect. 49. Viuian. in ratione lib. 4. iuris Pontificis pag. 129. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 604. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutatur ab Anton. Aug. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 16. cap. vnic.

- 2 Hanc candem conclusum ex hoc text. desumunt Clar. lib. 5. §. fin. q. 75. n. 2. Zerol. in praxi Episc. p. 2. verbo nuptie. Menoch. de arbitrio curia 417. n. 8. subdit decisionem huius text. non corrigit per Conc. Trid. Jeff. 2. 4. de reform. mar. c. 1. quo simpliciter constitutum est nuptias esse benedicendas, quia de primis nuptiis ex Conc. intelligendū, & nonde secundis. Perez l. 1. col. 1. vers. est & alia pœna, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 52. Petr. Moza de contract. tit. de marr. §. de naturalib. marr. n. 10. Bonac. comm. ratione. verbo Sacerdos benedicens, Henrīq. in summ. lib. 11. c. 11. n. 2. Gutier. de Matri. c. 106. n. 14. cum seqq.
- 3 Ab officio, beneficio que suspensionem. Notatur ad hoc, quod Sacerdos secundis nuptiis benedictionem impertiens in casu non permisso suspensionem incurrit, ut per Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 11. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 8. 2. n. 27. Gutier. d. c. 106. a. n. 16. à qua suspensione excusat qualibet ignorantia etiam crassa, dammodo non sit ita crassa, vt sit ingens temeritas, Sanch. lib. 3. disp. 48. n. 7. Gutier. d. tract. c. 75. n. 16.

Quamvis autem aliqui teneant prædictam suspensionis pœnam locum habere tantum, ubi constante Matrimonio priori presbyter secundas nuptias benedicit, ex quorum numero sunt Cou. d. §. 11. n. 2. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccl. decif. 369. n. 2. in 1. edit. & resol. 313. in 2. edit. verius tamen est Sacerdotem incurtere huiusmodi suspensionem si benedicat secundum Matrimonium etiam dissoluto primo, ut docent Mar. Alter. de censur. tom. 2. disp. 11. de suspensi. c. 4. vers. sed primo, Salzed. in praxi c. 77. lit. D. Marc. Ant. Genuen. in praxi Archip. Neapol. c. 59. in vlt. edit. Sanch. lib. 7. disp. 8. 2. in fin. Vgol. de offic. & portf. Episc. c. 15. §. 12. n. 6.

Hæc pœna suspensionis ab officio, & beneficio non infligitur ipso iure in praefenti, quia hic tantum præcipitur, ut ipsum suspensionem remittat absolendum ad Pontificem, quasi dicat, illum suspende, & ubi suspensionis, a solo Pontifice potes absolutoria docent Cou. d. §. 11. n. 2. Bernard. d. c. 77. n. 2. Clar. §. fin. q. 7. vers. Sacerdos. Nau. in man. c. 25. n. 137. Perez l. 5. col. 5. vers. intelligens. tit. 1. lib. 5. Ordin. Henrīq. d. c. 16. §. 2. & lib. 13. c. 39. n. 3. Fr. Emman. in sum. som. t. c. 24. 1. in fine. Mar. Anton. Genuen. d. c. 59. in vlt. edit. Mar. Alter. d. c. 4. vers. secundo, Sanch. d. disp. 8. 2. n. 26. Gutier. d. c. 106. n. 16.

Hodie ex noua difinitione Concil. Trid. Jeff. 2. 4. de reform. mar. c. 1. contra Sacerdotes secundis nuptiis benedictionem impertinentes subdit alterius Parochie absque Parochi, vel Ordinarij licentia, est imposita pœna suspensionis ipso iure interim dum absolutum ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat: & licet dicta Conciliaris dispositio suspensionem absolutam ipsum pronuntiet, hanc tamen suspensionis pœnam nedum ad officium, sed etiam ad beneficium extendi posse resoluti Franc. Molin. de ritu mpt. lib. 2. disp. 11. n. 149. &c. ab ea non solùm Episcopum, sed etiam eius Vicarium posse absoluere securè tuentur Sanch. lib. 3. disp. 52. n. 4. & Mar. Alter. d. c. 4. in fine.

Illiud tamen aduentendum duxi, ultra suspensionem, quia in hoc text. imponendam esse pœnam arbitriariam, ut docent Menoch. casu 417. n. 8. Perez d. l. 5. vers. intelligas. Salzed. d. c. 77. lit. F. vers. in hoc delinquens. Ceual. comm. contra comm. q. 604. n. 135. Aloys. Ricc. d. resol. 113. n. 1. Vgol. d. s. 12. n. 6. in fine.

Ad Sedem Apostolicam nullatenus definire, &c.] 8
Hæc missio ad Romanam Curiam sublata fuit per Extraug. Ioannis X XII. de qua meminerunt Cou. d. §. 11. n. 2. vers. est tamen, Salzed. d. c. 77. lit. C. Henrīq. d. c. 16. §. 2. lit. Q. Sanch. d. disp. 8. 2. n. 28. Mar. Alter. d. c. 4. vers. quinto.

S V M M A R I V M.

- 1 Doubtans de morte coniugis nisi prius certificetur contrahere non debet, & si contraxit, potest reddere, sed non exigere debitum, & si postmodum sciat primam viuere, dimittat secundam.
- 2 Captiuus apud hostes Matrimonium est validum.
- 3 Coniux qui dubit de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere potest, tenetur tamen reddere.
- 4 Index Ecclesiasticus non debet mulieri facultatem concedere, ut secundo viro nubat, donec certum munitione accepit de morte prioris quantuncunque que annorum spatio quindecim absuerit.

CAP. Dominus. II. Luc. III.

A secundas nuptias nullus transire præsumat, nisi prius constet de morte vxoris, & si aliquis

Fff 3 adhuc